

ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

DOI 10.33930/ed.2019.5007.52(1-2)-1
УДК 378.091.3

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СТРАТЕГІЙ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ: ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

В. М. Вашкевич

Анотація.

Актуальність теми дослідження. З позиції сучасної філософії освіти, яка приділяє особливу увагу індивідуальності, партнерській взаємодії та критичній рефлексії, модернізація педагогічних стратегій у мовній підготовці набуває першочергового значення. У глобалізованому середовищі володіння англійською, німецькою, французькою чи іншою міжнародною мовою є водночас і каналом комунікації, і інструментом розвитку креативності та міжкультурного порозуміння. Вільне опанування кількома мовами розглядається тут не просто як технічний навик, а як один із ключових чинників розширення світогляду, формування толерантності й гнучкості мислення майбутніх учителів, які далі стануть провідниками знань для своїх учнів.

Аналіз практик Великої Британії з підготовки вчителів-філологів показує комплексний підхід, коли стандартизація вищої педагогічної освіти водночас забезпечує єдиний рівень якості та відкриває простір для інновацій. Тут особливого значення набувають розвиток комунікативних навичок, неперервна педагогічна практика й активне застосування тьюторських технологій. У центрі такого підходу стоїть учитель як рефлексивний професіонал, здатний синтезувати креативні методи навчання з особистісно орієнтованим підходом, що наголошує на унікальності кожного учня. Саме тому глибоке вивчення британського досвіду та його критичне переосмислення має вагоме значення для удосконалення вітчизняної системи педагогічної освіти.

Постановка проблеми. З огляду на стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і постійне оновлення змісту освіти, виникає потреба у створенні такої системи мовної підготовки, яка б відповідала сучасному філософському баченню освіти як простору діалогу, саморозвитку та спільного пошуку істини. Проблема полягає у визначенні оптимальних шляхів реформування навчальних планів, методик і форм організації освітнього процесу, аби майбутні педагоги набували вміння швидко адаптуватися до змін, розвивати в учнях гнучке критичне мислення та забезпечувати їм доступ до різноманітних культурно-мовних ресурсів. Для успішної реалізації такого завдання необхідні ґрунтовні дослідження світового досвіду, зокрема британського, а також урахування особливостей національної системи освіти, що загалом сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців і зміцненню міжнародного освітнього співробітництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження особливостей професійної підготовки вчителів англійської мови зробили вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема І. Задорожня, А. Подолянська, А. Сауляк, О. Семиног, Л. Стрельченко. Вони звертають увагу на важливість урахування психолого-педагогічних чинників у підготовці фахівців, а також на необхідність формування комунікативної, лінгвокультурної та інформаційно-технологічної компетентностей. У дослідженнях акцентується на широкому спектрі професійних якостей учителя, серед яких креативність, здатність до самоосвіти та готовність працювати з різновіковими аудиторіями.

Аспекти впровадження інноваційних педагогічних стратегій у процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов розглядаються у працях В. Базуріної, Т. Гарбузи, І. Козаченко, Н. Колесніченко, О. Лазоренко та ін. Автори наголошують на важливості диференціації та індивідуалізації навчання, використанні тьюторських та дистанційних форм роботи, а також на залученні до програми навчання системи неперервної педагогічної практики й стажування за кордоном. Ці наукові розвідки підкреслюють ефективність комплексного підходу до професійної підготовки, де теорія підсилюється практичним досвідом під керівництвом кваліфікованих менторів.

Постановка завдання. З огляду на зазначені виклики і досвід дослідників, завданням даної статті є висвітлити основні вектори модернізації мовної підготовки фахівців на прикладі освітньої системи Великої Британії та окреслити практичні рекомендації щодо її застосування в умовах національної освіти. Виконання цього завдання сприятиме вдосконаленню професійної підготовки майбутніх учителів, підвищенню рівня їхньої іноземної компетентності та конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці.

Виклад основного матеріалу. У статті аналізується модернізація системи професійної підготовки вчителів на прикладі освітнього досвіду Великої Британії, зокрема з урахуванням основоположних державних документів у сфері педагогічної освіти: Національних стандартів кваліфікованого вчителя, Національного курікулу базової підготовки вчителя тощо. Звертається увага на те, що модернізація системи вищої школи сприяє впровадженню інноваційних педагогічних технологій, перегляду традиційних лекційно-семінарських форм навчання та активнішому залученню студентів до тьюторських занять, дискусій,

рольових ігор, майстер-класів і проєктної діяльності. Важливу роль при цьому відіграє багаторічний досвід університетів та педагогічних коледжів, які поєднують теорію з розгалуженою системою практики в школах-партнерах. Така організація освіти дає змогу майбутнім учителям ще на етапі навчання випробувати різні підходи до викладання і, водночас, розвинути здатність рефлексувати та вдосконалювати власну професійну майстерність.

Поряд із цим, ключовим завданням вважається формування загальнопедагогічних і спеціально-предметних компетентностей, серед яких – оволодіння різноманітними методами та методиками викладання, розвиток комунікативних умінь, інформаційно-комунікаційних навичок і здатності до критичного аналізу власної діяльності. Водночас значна увага приділяється самостійній роботі студентів, зокрема підготовці ними есе, рефератів, методичних розробок та участі в дослідницьких мініпроєктах. Такий підхід відповідає європейським вимогам до підготовки освітян, згідно з якими викладачі повинні не лише володіти актуальними знаннями, а й уміти застосовувати їх у стрімко змінюваних умовах освітнього середовища, підтримуючи власну науково-педагогічну мобільність і здатність до безперервного професійного розвитку.

Висновки. Встановлено, що модернізація іншомовної педагогічної освіти передбачає оволодіння спеціально-предметними та професійно-педагогічними компетенціями, які мають забезпечити здатність майбутніх вчителів до ефективного використання традиційних та інноваційних педагогічних технологій, здійснювати диференціацію та індивідуалізацію навчання іноземних мов, розвивати культурну та лінгвістичну обізнаність учнів, адекватно оцінювати знання учнів та контролювати їх успішність, а також загальними навичками роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями, технічними засобами навчання та вмінні розробляти моделі оптимізації навчання іноземних мов з їх використанням.

Розкрито, що ключовими особливостями професійної підготовки майбутнього вчителя мови у Великій Британії є орієнтація на загально-дидактичні та спеціально-предметні державні стандарти професійної компетентності; вагома роль тьюторських технологій навчання; переважання самостійної роботи студентів над іншими видами навчальної діяльності; неперервна педагогічна практика під керівництвом менторів.

Ключові слова: мовна освіта, педагогічні компетенції, мовні стратегії, вчитель, тьюторські технології, ментор, освітня політика.

MODERNIZATION OF PEDAGOGICAL STRATEGIES OF LANGUAGE TRAINING OF SPECIALISTS: THE EXPERIENCE OF GREAT BRITAIN

Viktor Vashkev

Abstract.

Urgency of the research. From the perspective of modern philosophy of education, which pays special attention to individuality, partnership interaction and critical reflection, the modernization of pedagogical strategies in language training is of paramount importance. In a globalized environment, proficiency in English, German, French or another international language is both a channel of communication and a tool for developing creativity and intercultural understanding. Fluent mastery of several languages is considered here not simply as a technical skill, but as one of the key factors in broadening the worldview, forming tolerance and flexibility of thinking of future teachers, who will later become conductors of knowledge for their students.

An analysis of the practices of Great Britain in the training of philological teachers shows a comprehensive approach, when the standardization of higher pedagogical education at the same time ensures a single level of quality and opens up space for innovation. Here, the development of communicative skills, continuous pedagogical practice and active use of tutoring technologies are of particular importance. At the center of this approach is the teacher as a reflective professional, able to synthesize creative teaching methods with a personally oriented approach that emphasizes the uniqueness of each student. That is why a deep study of the British experience and its critical rethinking is of great importance for improving the domestic system of pedagogical education.

Target setting. Given the rapid development of information and communication technologies and the constant updating of the content of education, there is a need to create a system of language training that would correspond to the modern philosophical vision of education as a space for dialogue, self-development and joint search for truth. The problem is to determine the optimal ways of reforming curricula, methods and forms of organizing the educational process so that future teachers acquire the ability to quickly adapt to changes, develop flexible critical thinking in students and provide them with access to a variety of cultural and linguistic resources. To successfully implement such a task, thorough research into world experience, in particular British experience, is necessary, as well as taking into account the peculiarities of the national education system, which will generally contribute to improving the quality of specialist training and strengthening international educational cooperation.

Actual scientific researches and issues analysis. A significant contribution to the study of the features of the professional training of English teachers was made by domestic and foreign scientists, in particular I. Zadorozhnyia, A. Podolyanska, A. Sauliyak, O. Semynog, L. Strelchenko. They draw attention to the importance of taking into account psychological and pedagogical factors in the training of specialists, as well as the need to form communicative, linguistic and cultural and information and technological competencies. The studies emphasize a wide range of professional qualities of a teacher, including creativity, the ability to self-education and the willingness to work with audiences of different ages.

Aspects of implementing innovative pedagogical strategies in the process of training future teachers of foreign languages are considered in the works of V. Bazurina, T. Garbuza, I. Kozachenko, N. Kolesnichenko, O. Lazorenko and others. The authors emphasize the importance of differentiation and individualization of learning, the use of tutoring and distance forms of work, as well as the inclusion of a system of continuous pedagogical practice and internships abroad in the training program. These scientific investigations emphasize the effectiveness of a comprehensive

approach to professional training, where theory is reinforced by practical experience under the guidance of qualified mentors.

The research objective. Given the above challenges and the experience of researchers, the task of this article is to highlight the main vectors of modernization of language training of specialists using the example of the educational system of Great Britain and outline practical recommendations for its application in the conditions of national education. The implementation of this task will contribute to the improvement of the professional training of future teachers, increasing the level of their foreign language competence and competitiveness in the international labor market.

The statement of basic materials. The article analyzes the modernization of the system of professional training of teachers using the example of the educational experience of Great Britain, in particular, taking into account the fundamental state documents in the field of pedagogical education: National Standards of a Qualified Teacher, National Curriculum for Basic Teacher Training, etc. Attention is drawn to the fact that the modernization of the higher education system contributes to the introduction of innovative pedagogical technologies, the revision of traditional lecture-seminar forms of education and the more active involvement of students in tutoring, discussions, role-playing games, master classes and project activities. An important role in this is played by the many years of experience of universities and pedagogical colleges, which combine theory with an extensive system of practice in partner schools. Such an organization of education allows future teachers to try out different approaches to teaching at the training stage and, at the same time, develop the ability to reflect and improve their own professional skills.

Along with this, the key task is the formation of general pedagogical and subject-specific competencies, including mastering various teaching methods and techniques, the development of communication skills, information and communication skills and the ability to critically analyze their own activities. At the same time, considerable attention is paid to the independent work of students, in particular, their preparation of essays, abstracts, methodological developments and participation in research mini-projects. This approach meets European requirements for the training of educators, according to which teachers must not only possess relevant knowledge, but also be able to apply it to them in the rapidly changing conditions of the educational environment, supporting their own scientific and pedagogical mobility and ability for continuous professional development.

Conclusions. It has been established that the modernization of foreign language pedagogical education involves the mastery of subject-specific and professional-pedagogical competencies, which should ensure the ability of future teachers to effectively use traditional and innovative pedagogical technologies, to carry out differentiation and individualization of foreign language teaching, to develop students' cultural and linguistic awareness, to adequately assess students' knowledge and monitor their success, as well as general skills in working with information and communication technologies, technical means of teaching and being able to develop models for optimizing foreign language teaching with their use.

It has been revealed that the key features of the professional training of a future language teacher in the UK are the orientation on general-didactic and subject-specific state standards of professional competence; the significant role of tutoring learning technologies; the predominance of independent work of students over other types of educational activities; continuous pedagogical practice under the guidance of mentors.

Keywords: language education, pedagogical competencies, language strategies, teacher, tutoring technologies, mentor, educational policy.

Актуальність теми та проблема дослідження. Сучасна філософія освіти розглядає процес навчання як багатовимірне явище, що виходить за межі суто передачі знань і навичок. У цьому сенсі підготовка майбутнього вчителя-словесника постає особливо актуальною, адже від його здатності до рефлексії, формування ціннісного ставлення до світу та творчого підходу до педагогічної взаємодії залежить те, наскільки освіта зможе реалізувати свою гуманістичну місію. У глобалізованому суспільстві іноземна мова стає не лише інструментом комунікації, а й ключем до різноманіття культур, що вимагає від учителя осмислення власної професійної діяльності в широкому світоглядному контексті.

У такому підході відбувається переосмислення самого поняття "підготовка вчителя": воно має включати не лише засвоєння методик і технологій навчання, а й формування здібності до постійного оновлення знань, критичного й креативного мислення, саморефлексії та вміння співпрацювати на принципах поваги і довіри. Задоволення цих потреб вимагає модернізації педагогічних стратегій у галузі мовної підготовки, які поєднують класичні традиції університетської освіти з інноваційними формами й методами роботи. Крізь призму філософії освіти такий підхід сприяє формуванню освітнього середовища, що надихає студентів усвідомлено обирати власну траєкторію професійного й особистісного розвитку.

Наявні глобальні виклики, зокрема трансформація інформаційних технологій, активна інтернаціоналізація освітнього простору та переорієнтація освітніх систем на компетентнісний підхід, загострюють проблему пошуку ефективних моделей підготовки майбутніх учителів-філологів. Сутність цієї проблеми полягає в гармонізації раціонального й духовного начал у навчанні, у здатності майбутніх педагогів переосмислювати власну роль не лише як ретрансляторів знань, а як провідників у багатоманітності культур і цінностей. У цьому контексті постає завдання створити таку систему підготовки, що поєднує концептуальну глибину, практичну спрямованість і відкритість до інновацій, забезпечуючи якісний перехід від традиційного "вчительського ремесла" до високого рівня професійної компетентності й загальної освіченості майбутнього педагога.

Постановка завдання. З огляду на зазначені виклики і досвід дослідників, завданням

даної статті є висвітлити основні вектори модернізації мовної підготовки фахівців на прикладі освітньої системи Великої Британії та окреслити практичні рекомендації щодо її застосування в умовах національної освіти. Виконання цього завдання сприятиме вдосконаленню професійної підготовки майбутніх учителів, підвищенню рівня їхньої іншомовної компетентності та конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняних дослідженнях, присвячених професійній підготовці вчителів іноземних мов у Великій Британії, наголошується на важливості врахування загально-дидактичних і спеціально-предметних компетентностей, оволодіння якими забезпечує гнучкість у побудові індивідуальної траєкторії професійного зростання майбутнього вчителя. Зокрема, автореферат В. М. Базуріної [1] акцентує увагу на сутнісних особливостях організації вищої педагогічної освіти та ролі університетів і педагогічних коледжів як партнерів у підготовці фахівців. Дослідниця визначає інноваційні форми навчання й оцінювання в британських університетах і вказує на необхідність їх адаптації в контексті інших національних освітніх систем.

У працях Т. В. Гарбузи [2] та І. В. Козаченко [3] розкрито механізми організаційної підтримки процесу професійної підготовки вчителів іноземних мов. Автори підкреслюють, що запровадження інноваційних технологій (зокрема дистанційних курсів та тьюторських методів) потребує створення ефективної системи контролю та моніторингу, а також розширення практичного компонента навчання. Н. Ю. Колесніченко [4] та О. Лазоренко [5] наголошують на тому, що модернізація системи педагогічної освіти повинна супроводжуватися розвитком міжкультурної компетентності та інформаційно-комунікаційних навичок, які дозволяють майбутнім фахівцям адаптуватися до глобальних викликів і брати активну участь у міжнародних освітніх проектах.

Питання розбудови системи заочної освіти та її впливу на підготовку вчителів розглядає С. І. Никитюк [6], обґрунтовуючи історичні передумови й чинники, що зумовили розвиток дистанційного навчання у Великій Британії. О. Палеха [7], своєю чергою, звертає увагу на державну політику у сфері регулювання діяльності вчителя іноземної мови, акцентуючи на важливості офіційних освітніх стандартів та професійних вимог. Комплексний аналіз навчальних планів та програм бакалавра і магістра здійснює А. О. Подолянська [8], висвітлюючи специфіку підготовки в провідних британських університетах, зокрема Бірмінгемському.

Методичний аспект підготовки вчителів англійської мови розглядає А. Сауляк [9], яка наголошує на важливості комунікативного підходу та формуванні практичних, аналітичних і творчих умінь. Дослідження О. Семенов [10] демонструє тенденції культуромовної підготовки майбутніх учителів у зарубіжній школі, вказуючи на розвиток мовленнєвої компетентності в синтезі з культурологічним підходом. Л. В. Стрельченко [11; 12] виокремлює напрямки модернізації професійної підготовки в контексті європейських вимог, серед яких – орієнтація на неперервну педагогічну практику, тьюторські технології, активне використання інформаційно-комунікаційних інструментів та модульно-рейтингова система оцінювання.

Бачимо, що науковий доробок представлених авторів засвідчує цілісне бачення системи підготовки вчителів іноземних мов у Великій Британії як багатокомпонентного процесу, що передбачає синтез методичного, мовного, культурного та інформаційно-технологічного складників. У комплексі ці аспекти створюють підґрунтя для модернізації вітчизняної освітньої системи з урахуванням прогресивного світового досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна філософія освіти розглядає процес підготовки майбутнього вчителя як інтегральний феномен, у якому відображаються головні цивілізаційні виклики: глобалізація, цифрова трансформація та постійна зміна парадигм знання. У контексті формування професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов такий підхід сприяє переосмисленню ролі студента як активного суб'єкта свого навчання, що вимагає від нього усвідомленого вибору індивідуальної траєкторії освіти та формування установок на неперервний саморозвиток [1].

Один із ключових трендів сучасної філософії освіти – перехід від парадигми “передачі” знань до взаємодії на засадах діалогу й партнерства. У цій парадигмі вчитель виступає не лише як регранслятор інформації, а як наставник і фасилітатор. За Базуріною, таким чином розширюється спектр професійних компетентностей учителя, що охоплюють критичне мислення, рефлексію, здатність до самооцінки та вміння працювати в багатокультурному середовищі [1; 4].

Зазначені зміни знаходять свій відбиток у структурі навчальних планів і програм, які дедалі частіше передбачають модульне навчання, тьюторські заняття й проектну діяльність. Згідно з даними Т. В. Гарбузи, інтеграція цих елементів створює умови для формування автономного типу особистості студента, здатного не лише сприймати, а й активно продукувати знання [2]. При цьому акцент робиться на розвиток умінь співпраці і дослідницьких компетентностей, що є важливою передумовою постійного професійного самовдосконалення.

У світлі глобальної тенденції до міжкультурної взаємодії зростає попит на фахівців, які володіють мовними навичками та культурною обізнаністю, необхідними для транснаціональної комунікації [3]. Такий запит стимулює модернізацію педагогічних стратегій у галузі іноземної мови, які, з одного боку, повинні зберігати академічну складову, а з іншого – бути чутливими до стрімких

соціокультурних змін. З огляду на це, навчальні плани все частіше включають дисципліни, присвячені порівняльному культурознавству, міжкультурній комунікації та медіаграмотності.

Згідно з сучасною філософією освіти, неперервність педагогічної практики – це ще один критично важливий елемент підготовки майбутнього вчителя. Практична діяльність у школі дозволяє студентам застосовувати отримані знання і водночас формувати індивідуальні професійні навички [4; 7]. У британській практиці, на яку спираються дослідники, ця неперервність реалізується через “школу-партнер” та систему менторства, що створює умови для безперервного зворотного зв'язку та професійної рефлексії.

У працях О. Лазоренко акцентується на розширенні функцій учителя як куратора онлайн-проектів, зокрема за допомогою дистанційних платформ і технологій [5]. Такий формат дає можливість організувати навчання з огляду на індивідуальні інтереси й темпи опанування матеріалу кожного студента, що відповідає філософії персоніфікованого навчання й стратегіям “mixed-mode” або “blended learning”.

Тенденція до розширення дистанційних та заочних форм навчання безпосередньо пов'язана з філософським контекстом освітньої відкритості й доступності знань [6]. Як зазначає С. І. Никитюк, британський досвід демонструє ефективні механізми включення дистанційних модулів у традиційну структуру підготовки вчителів іноземних мов. Це не лише забезпечує гнучкість у виборі часу та простору, а й сприяє міжкультурному обміну завдяки участі викладачів і студентів з інших країн.

Не менш важливою складовою є державна політика, спрямована на стандартизацію й оцінювання професійних компетентностей у галузі викладання іноземних мов [7]. Завдяки чітким національним стандартам у Великій Британії створюється єдиний освітній простір, де визначені вимоги до рівня володіння мовою, методичної підготовки та використання інформаційно-комунікаційних технологій. Саме ці вимоги формують базис, у межах якого заклади освіти впроваджують власні педагогічні інновації.

Згідно з результатами досліджень А. О. Подолянської, модернізація підготовки вчителів у британських університетах пов'язана з переходом на кредитно-модульну систему навчання, яка дає змогу структурувати освітній процес у формі “навчальних блоків” [8]. Така система полегшує взаємне визнання кваліфікацій і сприяє мобільності студентів та викладачів, чим повною мірою відповідає філософському баченню освіти як відкритої для міжнародного співробітництва.

Загалом, проаналізовані тенденції підтверджують, що ключем до реформування підготовки вчителів іноземних мов є зсув від традиційного знанневого підходу до особистісно орієнтованого, коли пріоритетними стають самореалізація, самопізнання й рефлексивний розвиток студента. При цьому філософія освіти звертає увагу на необхідність підтримувати збалансований синтез теоретичних знань і багатовимірної практики, забезпечуючи формування комплексної професійної ідентичності та здатності відповідати на виклики сучасного світу [13].

Таким чином, професійна підготовка вчителів у Великій Британії регулюється низкою державних документів, що встановлюють стандарти базової педагогічної освіти. Зокрема, Національні стандарти кваліфікованого вчителя (1998, 2002, 2007) визначають три ключові розділи: професійні ознаки, професійні знання і розуміння, а також професійні навички [11]. Ці положення зобов'язують майбутніх учителів продемонструвати широкий спектр знань і вмінь: від фундаментальної ерудиції та креативності до управління власною педагогічною діяльністю. Доповненням до цього є Національний курікулум базової підготовки вчителя, що описує обов'язкові загально-дидактичні й спеціально-предметні компетентності, але водночас залишає університетам свободу розробляти власні навчальні програми [12].

Акцент на багатомовній підготовці особливо помітний у формуванні сучасного вчителя-філолога. Пріоритетним вважається не лише ґрунтовне опанування рідної мови, а й інших європейських, що відкриває перспективи переходу до двомовності чи багатомовності. Розвиваючи критичне та аналітичне мислення, майбутні педагоги мають усвідомлювати мову як соціальний, культурний та історичний феномен, а також уміти адаптувати власне мовлення до різних аудиторій і комунікативних ситуацій [10].

Професійна освіта філологічного профілю поєднує фундаментальну підготовку у вищому навчальному закладі з обов'язковим практичним досвідом у школах-партнерах. Такий підхід сприяє формуванню в майбутніх учителів необхідних компетенцій як у плані методичного забезпечення (комунікативна й проектна діяльність, дистанційні технології), так і розвитку особистісних якостей (творчість, відповідальність, здатність до самостійної роботи). Завдяки цьому система підготовки британських учителів демонструє інноваційне й гнучке поєднання стандартів, багатокomпонентної мовної підготовки й практикоорієнтованого навчання, що забезпечує ефективну реалізацію освітніх цілей у глобальному середовищі.

Висновки. Встановлено, що модернізація іншомовної педагогічної освіти передбачає оволодіння спеціально-предметними та професійно-педагогічними компетенціями, які мають забезпечити здатність майбутніх вчителів до ефективного використання традиційних та інноваційних педагогічних технологій, здійснювати диференціацію та індивідуалізацію навчання іноземних мов, розвивати культурну та лінгвістичну обізнаність учнів, адекватно оцінювати знання учнів та

контролювати їх успішність, а також загальними навичками роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями, технічними засобами навчання та вмінні розробляти моделі оптимізації навчання іноземних мов з їх використанням.

Розкрито, що ключовими особливостями професійної підготовки майбутнього вчителя мови у Великій Британії є орієнтація на загально-дидактичні та спеціально-предметні державні стандарти професійної компетентності; вагома роль тьюторських технологій навчання; переважання самостійної роботи студентів над іншими видами навчальної діяльності; неперервна педагогічна практика під керівництвом менторів.

Аналіз сучасних підходів до підготовки вчителів у Великій Британії свідчить про цілеспрямовану модернізацію педагогічної освіти, що базується на балансі державних стандартів та університетської автономії. Зокрема, Національні стандарти кваліфікованого вчителя та Національний курікулум базової підготовки вчителя визначають ключові професійні компетентності, орієнтовані на формування в майбутніх педагогів глибоких фахових знань, умінь проєктувати навчальний процес і застосовувати гнучкі підходи до викладання. Таке поєднання уніфікації та свободи сприяє як високому рівню академічної підготовки, так і розвитку індивідуальних професійних навичок.

Особливе значення приділяється підготовці вчителів-філологів, адже багатомовність і глибоке розуміння мовних явищ виступають важливими складниками глобалізованого освітнього простору. Університетська й коледжна підготовка вчителів у Великій Британії акцентує на філологічному фундаменті, методичних інноваціях і спирається на концепцію безперервної педагогічної практики. Важливу роль при цьому відіграють комунікативний, проєктний і критично-аналітичний підходи, що дають змогу готувати фахівців, здатних самостійно адаптуватися до стрімких змін у суспільстві та відповідати потребам учнів різних вікових категорій.

Система професійної підготовки британських учителів, орієнтована на міжкультурний досвід, інноваційні освітні технології та активну практику в школах, може слугувати зразком для удосконалення вітчизняної педагогічної освіти. Вона демонструє, що ефективне поєднання чітких державних вимог із гнучким університетським менеджментом забезпечує підготовку конкурентоспроможних, професійно компетентних педагогів, готових до співпраці в умовах глобального освітнього простору.

Список використаних джерел:

1. Базуріна, ВМ 2006, *Професійна підготовка вчителів іноземних мов у Великій Британії*. Автореферат дисертації кандидата педагогічних наук, Житомир, 20 с.
2. Гарбуза, ТВ 2013, 'Організаційне забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у Відкритому університеті Великобританії', *Вісник післядипломної освіти*, № 9 (22), с. 34–44.
3. Козаченко, ІВ 2016, 'Підготовка вчителів іноземних мов у Великій Британії: позитивний досвід для України', *Молодий вчений*, № 4 (31), с. 379–383.
4. Колесніченко, НЮ 2013, 'Іншомовна педагогічна освіта Великої Британії: сучасний стан та перспективи модернізації', *Наука і освіта*, № 1–2, с. 172–176.
5. Лазоренко, О 2011, 'Пріоритетні напрямки розвитку професійного іншомовного спілкування у вищих навчальних закладах Великої Британії кінця ХХ – початку ХХІ сторіччя', *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, № 3, с. 311–317.
6. Никитюк, СІ 2014, 'Провідні чинники виникнення системи заочної освіти в Великобританії', *Збірник наукових праць*, вип. 16, с. 173–177.
7. Палеха, О 2012, 'Державна політика регулювання підготовки вчителів іноземної мови у Великій Британії', *Педагогічні науки*, № 3 (56), с. 74–79.
8. Подолянська, АО 2014, 'Аналіз навчальних планів програм бакалавра та магістра із гуманітарних наук із філологічних спеціальностей у Бірмінгемському університеті', *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, № 8 (42), с. 32–39.
9. Сауляк, А 2012, 'Особливості методичної підготовки вчителів англійської мови в Великобританії', *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*, вип. 81 (2), с. 443–447.
10. Семенов, О 2007, 'Тенденції культуромовної підготовки вчителя в зарубіжній школі', *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірн. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*, ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін., вип. 20, с. 51–59.
11. Стрельченко, ЛВ 2013, 'Особливості професійної підготовки вчителя англійської мови в системі вищих навчальних закладах Великобританії в контексті європейських вимог', *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*, вип. 121, ч. 1, с. 93–98.
12. Стрельченко, ЛВ 2013, 'Модернізація професійної підготовки вчителя англійської мови в системі вищої педагогічної освіти Великобританії', *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*, вип. 37, с. 268–270.
13. Crome, K, Farrar, R & O'Conner, P 2008, 'What is Autonomous Learning?', *Discourse*, № 1, pp. 11–16.

References:

1. Bazurina, VM 2006, *Profesiina pidhotovka vchyteliv inozemnykh mov u Velykii Brytanii (Professional training of foreign language teachers in Great Britain)*. Avtoreferat dysertatsii kandydata pedahohichnykh nauk, Zhytomyr, 20 s.

2. Harbuza, TV 2013, 'Orhanizatsiine zabezpechennia protsesu profesiinnoi pidhotovky maibutnix uchyteliv inozemnoi movy u Vidkrytomu universyteti Velykobrytanii (Organizational support of the professional training process for future foreign language teachers at the Open University of Great Britain)', *Visnyk pisliadyplomnoi osvity*, № 9 (22), s. 34–44.
3. Kozachenko, IV 2016, 'Pidghotovka vchyteliv inozemnykh mov u Velykii Brytanii: pozytyvnyi dosvid dlia Ukrainy (Training of foreign language teachers in Great Britain: a positive experience for Ukraine)', *Molodyi vchenyi*, № 4 (31), s. 379–383.
4. Kolesnichenko, NYu 2013, 'Inshomovna pedahohichna osvita Velykoi Brytanii: suchasnyi stan ta perspektyvy modernizatsii (Foreign language pedagogical education in Great Britain: current state and prospects of modernization)', *Nauka i osvita*, № 1–2, s. 172–176.
5. Lazorenko, O 2011, 'Priorytetni napriamky rozvytku profesiinoho inozemnoho spilkuvannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Velykoi Brytanii kintsia XX – pochatku XXI storichchia (Priority areas for the development of professional foreign language communication in higher education institutions of Great Britain in the late 20th – early 21st century)', *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, № 3, s. 311–317.
6. Nykytiuk, SI 2014, 'Providni chynnyky vynyknennia systemy zaochnoi osvity v Velykobrytanii (Leading factors of the emergence of distance education in Great Britain)', *Zbirnyk naukovykh prats*, vyp. 16, s. 173–177.
7. Palekha, O 2012, 'Derzhavna polityka rehuliuвання pidhotovky vchyteliv inozemnoi movy u Velykii Brytanii (State policy of regulating the training of foreign language teachers in Great Britain)', *Pedahohichni nauky*, № 3 (56), s. 74–79.
8. Podolianska, AO 2014, 'Analiz navchalnykh planiv program bakalavra ta mahistra iz humanitarnykh nauk iz filolohichnykh spetsialnostei u Birmingemskom universyteti (Analysis of bachelor's and master's curricula in the humanities with philological specializations at the University of Birmingham)', *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*, № 8 (42), s. 32–39.
9. Sauliak, A 2012, 'Osoblyvosti metodychnoi pidhotovky vchyteliv anhliiskoi movy v Velykobrytanii (Peculiarities of methodological training of English teachers in Great Britain)', *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka*, vyp. 81 (2), s. 443–447.
10. Semenog, O 2007, 'Tendentsii kulturomovnoi pidhotovky vchytelia v zarubizhnii shkoli (Trends in the cultural and linguistic training of a teacher in a foreign school)', *Psykholoho-pedahohichni problemy silskoi shkoly: zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychynty*, red. kol.: Pobirchenko NS (hol. red.) ta in., vyp. 20, s. 51–59.
11. Strelchenko, LV 2013, 'Osoblyvosti profesiinnoi pidhotovky vchytelia anhliiskoi movy v systemi vyshchykh navchalnykh zakladakh Velykobrytanii v konteksti yevropeiskykh vymoh (Peculiarities of professional training of English teachers in the system of higher education institutions in Great Britain in the context of European requirements)', *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka*, vyp. 121, ch. 1, s. 93–98.
12. Strelchenko, LV 2013, 'Modernizatsiia profesiinnoi pidhotovky vchytelia anhliiskoi movy v systemi vyshchoi pedahohichnoi osvity Velykobrytanii (Modernization of professional training of English language teachers in the system of higher pedagogical education in Great Britain)', *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*, vyp. 37, s. 268–270.
13. Crome, K, Farrar, R & O'Conner, P 2008, 'What is Autonomous Learning?', *Discourse*, № 1, pp. 11–16.

Прорецензовано / Reviewed

20.12.2024

Рекомендовано до друку / Recommended for publication

14.01.2025

DOI 10.33930/ed.2019.5007.52(1-2)-2

УДК 17.022.01:364-322

ФІЛОСОФІЯ ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНИХ КОМПОНЕНТІВ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: КОМПАРАТИВІСТСЬКЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

П. В. Горінов

Анотація.

Актуальність теми дослідження зумовлена недостатньою концептуалізацією філософського розуміння ціннісно-мотиваційних компонентів волонтерської діяльності в межах світового досвіду та компаративного аналізу. Сутнісно-змістовна невизначеність цих компонентів в емпіричному вимірі посилює наукові дискусії серед дослідників гуманітарних наук щодо необхідності теоретичного обґрунтування філософсько-світоглядних засад волонтерської діяльності.

Постановка проблеми. Становлення та розвиток системи протистояння ворогу в російсько-українській війні залучив до наукових дискусій тематику волонтерської діяльності в контексті її ціннісно-мотиваційних компонентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Джерельною базою дослідження є праці українських і західних науковців у сфері гуманітарних наук. Особливу увагу приділено дослідженням волонтерської